

У једном опису манастира Гомирја из 1772. вели се, на име, да су Гомирци, немајући свештеника, послали своје људе у турску Далмацију у манастир Крку одакле су довели шест калуђера (illi absque sacerdotibus esse nequeunt, miserunt aliquos eh puis ad turcicam Dalmatiam ad monasterium Krcam, unde invitarunt kallugeros ad se, et transmigrarunt sim illis). Они су са собом донели све што је потребно за вршење богослужења у цркви: књиге, одежде, крстове и друге потребне ствари и све то поклонили гомирској капелици код које су се настанили. Од тих калуђера тројици се знају и имена. Били су то Аксентије Бранковић, Висарион Вучковић и Мардарије Орловић. Ови калуђери су подигли у Гомирју мали дрвени манастир са црквом Св. Јована Крститеља. "Ми смо те исте оче", пишу касније Гомирци, "од почетка узели за своје свештенике и с великим поуздањем са њима ишли против непријатеља на службу царску, а после, кад смо од славне Коморе добили, нама гомирском народу поклоњена места (плацеве), што је потврђено и привилегијама покојног цара Фердинанда, наш гомирски пут је та места поделио на личности (на persone). Један мали плац дали смо нашим верним оцима (калуђерима), за који и данас наши оци на заповед и службу царску с нама заједно иду против непријатеља, не само по један, него и по два и по три, што могу посведочити наши команданти и официри који нам заповедају. И после тога, када смо ту исту крајину купили од господe Франкопана и кад смо добили потврду цесарове светлости за нашу крајину коју смо купили, најпре смо дали један луг нашој цркви и нашим верним оцима, па смо онда земљу међу се делили. Поред тога луга дали смо нешто горе за црквену потребу, а када су тај луг искрчили било је чисте земље за једно тридесет косаца, а земље која се оре нису имали нимало, него су просили те се тиме хранили." Ченећи заслуге досељених Срба и њихових калуђера у одбрани овог подручја од Турака, гроф Вук Франкопан је дао гомирским калуђерима 27. септембра 1619. искључиво право риболова на потоку Рибњаку од извора па све до реке Добре у коју утиче.

После деобе гомирског атара, купљеног од грофова Франкопана, манастир је имао 415 и 1/3 јутра земље. Пре тога, манастир је имао мало земље. Знамо да је нешто земље манастир купио од неког Дмитра, затим да је Јанко Мамула поклатио манастиру осам јутара земље и да су поједини хришћани поклати манастиру мање делове своје земље да би се у манастиру вршиле службе за њих и њихове умрле сроднике.

Гомирски калуђери су обављали свештеничку службу не само у Гомирју,

Написао

субота, 24 октобар 2009 08:40

Врбовском и Моравицама него и у Дрежници, Пониквама, Равној Гори, Јасенку, Туку, Мркопољу, Мариндолу и Бојанцима. Манастир Гомирје је опслуживао и Жумберак, кад не би имао својих свестеника, све до половине XVIII века. За то је добијена и посебна царска дозвола, која је касније само потврђивана, на пример 1706. и 1721. "по старим обицајима". Кад је почело насилно унијачење жумберачких Срба, протерана су 1750. два последња гомирска калуђера из Жумберка. То су били Гаврило Мусулин и Макарије Вишњић.

Посебно треба истаћи да су гомирски калуђери одувек поповали у Јасенку, где је манастир такође имао доста земље. Грбић је записао народно предање да је у Јасенку био манастир пре него у Гомирју и да су калуђери пресли из Јасенка у Гомирје. Како је у гомирском диптиху записано да је манастир основан 1557. "али зна се поуздано да је Гомирје подигнуто тек пошетком седамнаестог вијека", Манојло Грбиц мисли "да би ова биљеска могла односити се на цркву и манастир у Јасенку, а Јасенак је, откако је Гомирја, свагда припадао са својом земљом и шумом манастиру Гомирју". Кад је неки Божић Ковачевић узурпирао у Јасенку манастирску ливаду, велики гомирски судија Фаркас Михачевић, донео је 4. децембра 1676. пресуду према којој та земља припада манастиру Гомирју. Тако је остало вековима. Јос 1905. посед манастира Гомирја у Јасенку износио је 331 јутро и 612 четворних хвати. У Јасенку је 1723. услед снега, који је пао 12. маја и уништио летину, био на служби јеромонах Григорије Гомирац "гладан и зедан". Тамо се 1762. помиње на служби јеромонах Исаија Радојчић, а пет година касније (1767) у Јасенку умире стари гомирски архимандрит Рафаило Добревић.

Манастир Гомирје је имао имовине и у другим местима, свакако услед завештања појединих побожних хришћана. У Сењској Драги помиње се једна "лука" коју је манастир дао у закуп неком Ђури Вукосћу за 20 дуката. У Врбовском и Мркопољу манастир је имао по једну кућу и земљу, које су продане 1768. године. Од Мариндола манастир је примао "вински десетак", какав су давали и жумберчани. Из понеких села манастир је примао прилоге у житу ("кварат псенице по кући"), што се одржало и после 1774, кад је осталим манастирима забрањено сакупљање молостиње, с мотивацијом да је ова гомирска пракса "исто тако стара као и сам манастир".

Прва манастирска црква била је дрвена и саграђена је, према казивању самих гомираца, одмах по њиховом досељавању у Гомирје. Према опису манастира из 1772, било је то 1600. године, док су се каснији историчари одлучили за следеће две године. Фрас наводи да је камен темељац постављен 1601, а Грбић вели да је манастир саграђен 1602. По свему судећи, сва три казивања су истинита, јер црква и манастир се не граде за дан. Ако су крчки калуђери досли 1600. године,

а 1601. положили камен темељац новој цркви, могли су је довршити и осветити тек догодине, тим пре што је и досељеним монасима требало обезбедити кров над главом. До освећења нове цркве, добегли крчки калуђери су се служили малом капелом коју су Гомирци раније саградили свом старом духовнику "насред насега конфина на Гомирју", јер су се и ови нови калуђери "код напе випе споменуте капелице на Гомирју населили".

У току целог XVII века, све манастирске зграде биле су дрвене грађевине. Поред њих је 1621. гроф Вук Франкопан сазидао четвртасту кулу осматрачницу са које се могло пратити кретање Турака. Другу такву кулу подигао је гроф на брду Стражнику. Тако су и народ, и калуђери и манастир укључени у граничарску службу, у мучну дужност одбране хришћанске Европе од турске најезде.

Манастир Гомирје је као и цело ово подручје у Хрватској крајини потпадало од 1609. под духовну власт српског епископа који је резидовао у манастиру Марчи код Иваница, у Славонској крајини. Кад су од 1671. на марчанску епископску столицу силом доведени унијати, гомирски калуђери су заједно са калуђерима манастира Марче и Лепавине дали снажан отпор овом насиљу, тражећи да им се за епископа постави неко од православних калуђера. Због тога су морали да претрпе многе непријатности и прогоне.

{vsig}Manastir gomirje/Full{/vsig}